ACTIVITĂȚILE NONFORMALE - CHEIA SPRE DESCIFRAREA VALORILOR NAȚIONALE ȘI EUROPENE

NON-FORMAL ACTIVITIES – THE KEY TO UNCOVERING NATIONAL AND EUROPEAN VALUES

CZU: 37.018:37.035:37.017 **https://doi.org/10.59295/eie2026.26**

Margareta CEBOTARI,
grad didactic superior,
Colegiul Național de Comerț al ASEM, Chișinău,
ORCID: 0009-0008-0023-4276
E-mail: *margareta.cebotari1@gmail.com*

Rodica PANAGUȚA,
grad didactic superior,
Colegiul Național de Comerț al ASEM, Chișinău,
ORCID: 0000-0003-2214-4753
E-mail: *rodicapanagu81@gmail.com*

Rezumat. *Valorile naționale sunt principiile, credințele și tradițiile comune care definesc identitatea și unitatea unui popor, cum ar fi patriotismul, respectul pentru istorie și cultură, solidaritatea. Acestea contribuie la coeziunea socială, la unitatea în jurul unor obiective comune și la formarea conștiinței naționale, fiind transmise prin educație socială și familală. Se regăsesc în acțiunile individuale, în activitatea comunității și în modul în care indivizii interacționează. Orientările valorice devin repere care ghidează comportamentul oamenilor și influențează deciziile lor. Educaţia în baza valorilor reprezintă una dintre cele mai importante şi actuale aspecte şcolare care contribuie la cunoaşterea trecutului şi la formarea cetăţeanului activ şi util societăţii. Valorile pot integra conţinuturi, activităţi didactice sau extradidactice. În scopul eficientizării promovării valorilor, descriem acțiuni practice centrate pe formarea competențelor de dezvoltare a educației prin intermediul activităților nonformale.*

Cuvinte-cheie: *Valori universale, valori europene, valori naționale, educația formală, informală, activități nonformale.*

Summary. *National values are the shared principles, beliefs, and traditions that define the identity and unity of a people, such as patriotism, respect for history, culture and solidarity. They contribute to social cohesion, to unity around common goals, and to the formation of national consciousness, being transmitted through social and family education. These values are reflected in individual actions, in community activities, and in the way individuals interact. Value orientations become reference points that guide people's behavior and influence their decisions.*

Value-based education represents one of the most important and relevant aspects of schooling, contributing to the understanding of the past and the formation of active and useful citizens within society. Values can be integrated into curricular and extracurricular activities. To enhance the effectiveness of promoting values, we describe practical actions focused on developing educational competences through non-formal activities.

Keywords: *universal values, European values, national values, formal education, informal education, non-formal activities*.

Introducere

Instituţiile de învăţământ valorifică tezaurul axiologic al culturii materiale şi spirituale prin intermediul disciplinelor de studiu. Conţinuturile educaţiei umaniste sunt valori prin definiţie, având un caracter transcurricular şi transdisciplinar, ele se regăsesc în formula valorilor fundamentale, europene, naţionale. În contextul actual, marcat de dinamism social și diversitate culturală, calitatea educației depinde în mod esențial de capacitatea sistemului educațional de a integra coerent valorile în cele trei dimensiuni ale educației: formală, nonformală și informală. Articolul își propune să evidențieze rolul educației axiologice în asigurarea continuității și interdependenței dintre aceste dimensiuni, identificând repere teoretico-aplicative de promovare a valorilor prin prisma activităților nonformale ca factor determinant al educației de calitate.

Analiza valorilor culturale, politice și sociale în evoluția istorică constituie un demers esențial pentru înțelegerea mecanismelor de funcționare ale societăților umane. Fiecare perioadă istorică a generat un set specific de valori, care au influențat atât organizarea politică, cât și relațiile sociale și expresiile culturale. Ideea de valori a existat încă din Antichitate și Evul Mediu, dar era gândită și formulată diferit față de sensul modern al termenului. În Antichitate filosofii greci au discutat despre *bine, virtute, frumos, dreptate*. În Roma antică se accentuau valori civice și practice – virtus (curaj, demnitate), pietas (respect pentru zei și familie), iustitia (dreptate). Mai mulţi filosofi, dar în primul rând Socrate, Platon, Aristotel, au reflectat în operele sale constituirea unor valori sociale, apreciind rolul lor primordial în educaţie, formare civică şi profesională. Astfel, Socrate este prolific, subliniind faptul că doar cunoaşterea este valoarea supremă pentru om/subiect. Numai omul instruit, conştient şi raţional poate fi o fiinţă morală, afirmă el. Socrate printre primii propune următoarea clasificare a valorilor – măsura, frumosul, raţiunea/mintea, cunoştinţele şi, la sfârşit, plăcerile [8, p. 95-106]. Rezumativ, frumosul, adevărul şi măsura (binele) acestea constituie valorile general-umane fiind valabile şi în prezent, dar completate cu multiple particularităţi contemporane. În Evul Mediu valorile erau gândite mai ales prin prisma religiei creștine. Sfântul Augustin a văzut adevăratele valori ca fiind *binele suprem* (Dumnezeu), *iubirea* și *adevărul, cumpătarea, curajul, dreptatea* (virtuțile cardinale). În cultura medievală, valorile sociale erau legate de onoare, loialitate, credință, ascultare față de Dumnezeu și autoritate. Popoarele Europei din Evul Mediu

și Epoca Modernă, inclusiv și spațiul românesc, se aseamănă prin aspiraţii, solidaritate, creştinare, lupta antiotomană [4, p. 9]. Unirea politică a lui Mihai Viteazu a alimentat ideea modernă de națiune și identitate națională, fiind un model și pentru alte state europene [2, p. 145-146]. Modele de valori găsim și în ideile Iluminismului, dar acestea aveau o mare doză de utopie. Le identificăm în scrierile filosofilor John Locke, David Hume, J. J. Rousseau, cum ar fi: dreptul natural, libertatea persoanei, gândirea, toleranța religioasă [3, p.165-166]. Napoleon, despot luminat, răspândește ideile revoluției franceze din 1789 în Europa. Ele oferă modele și valori: egalitatea, suveranitatea, libertatea națională [1, p.276]. Diferența față de modernitate este că în Antichitate și Evul Mediu valorile erau mai degrabă văzute ca adevăruri absolute (binele, virtutea, voia divină), pe când în epoca modernă și contemporană ele sunt înțelese adesea ca relative, culturale, umaniste, naționale, istorice, discutate în termeni de „axiologie” (știința valorilor).

Conţinuturile educaţiei umaniste au caracter transcurricular şi se regăsesc în formula valorilor fundamentale: binele, adevărul, dreptatea, frumosul, libertatea și a valorilor europene: toleranţa etnică, culturală şi religioasă, cooperarea, interculturalilatea, respectul demnităţii umane şi a drepturilor omului, libertatea de exprimare şi circulaţie, dar și a valorilor naţionale: ideal naţional, identitate, demnitate, solidaritate, suveranitate, limbă, istorie, cultură etc [11, p. 122-123]. Absoluta noutate a sistemului de valori în epoca contemporană este că se construieşte pe temeiul integrării valorilor europene şi a celor naţionale [13].

Valorile constituie repere normative esențiale în procesul educațional, orientând atât finalitățile, cât și strategiile didactice. La nivel teoretic, educaţia axiologică sau educaţia pentru valori este stipulată prin documentele normative de politică educaţională. Istoria şi Educaţia pentru societate sunt disciplinele şcolare ce ocupă un loc central în promovarea acestor valori.

Promovarea educației axiologice în curriculumul național [12] se exprimă prin dezvoltarea unor valori esențiale, integrate în toate activitățile educaționale: formală, nonformală și informală, pentru formarea unor cetățeni responsabili și conștienți de provocările societății contemporane. Educația formală, nonformală și informală nu funcționează izolat, ci într-o relație de complementaritate și interdependență. Profesorul universitar Sorin Cristea, specialist cu renume în științele educației, afirmă că [7, p. 15-20] dimensiunea axiologică se bazează pe valorile pedagogice generale (binele moral, adevărul științific, utilitatea adevărului științific aplicat, frumosul din artă, natură, societate, care reflectă cerințele generale de dezvoltare normală a omului și a societății, aflate la baza construcției finalităților educației și a conținuturilor generale ale educației (morale, științifice/ intelectuale, aplicate/ tehnologice, profesionale, estetice, psihofizice) pe baza lor sunt construite documentele curriculare.

Analizând cele trei dimensiuni ale educației în opinia a doi cercetători: Sorin Cristea și Vladimir Guțu găsim puncte comune. Astfel, educația informală, în viziunea lor, este

o acțiune ocazională, paralelă, spontană, difuză, o totalitate de informații neintenționate, voluminoase cu care este confruntat individul în practica de toate zilele și care nu sunt selectate, organizate și prelucrate din punct de vedere pedagogic. La realizarea acestei forme de educație contribuie: familia, mass-media, biserica, muzeele, strada etc. Educația formală este văzută drept o activitate în cadru instituțional, organizată sistemic și realizată de cadrele didactice permanente, pe baza unui curriculum oficial, în timp și spațiu. Educația nonformală este o realitate mai puțin formalizată sau neformalizată, însă cu efecte formative, favorizează învățarea prin trăire, cooperare și reflecție [10, p. 371-381]. Totuși, eficiența educației axiologice este amplificată prin corelarea acesteia cu educația nonformală, care oferă contexte flexibile și participative de aplicare a valorilor, și cu educația informală, care favorizează interiorizarea lor prin experiențele cotidiene.

Această interdependență dintre cele trei forme ale educației contribuie la coerența mesajului axiologic și la evitarea fragmentării procesului formativ. În această ordine de idei în cadrul proiectului „Promovarea şi dezvoltarea educaţiei interculturale în formarea iniţială a cadrelor didactice”, implementat de Centrul Educaţional PRO DIDACTICA a fost elaborat Ghidul metodologic și suport de curs Educație interculturală pentru viitorii pedagogi, unde sunt propuse și valorificate experienţe de învăţare și promovare a valorilor [5].

Referinţe tangenţiale asupra sistemului de învăţământ extraşcolar regăsim în mai multe acte normative și proiecte de stat prin care se încearcă o abordare exhaustivă, dar totodată generalizantă a sistemului educaţional extraşcolar. Rezultatele acestor inițiative au generat multiple publicații (monografii, articole, concepte curriculare) centrate pe educația nonformală și promovarea ei la nivel național și academic. Capitole dedicate formelor educației găsim în materialele mai multor conferinţe ştiinţifice cu participare internaţională. Tematica lor se referă la diverse aspecte ale domeniului educaţiei în spiritul valorilor general-umane, europene şi naţionale, precum şi al cunoaşterii şi valorificării patrimoniului cultural. Prin intermediul unei analize critice a literaturii, putem evidenția modalitățile prin care educația poate fi integrată în sistemele educaționale formale și nonformale, contribuind astfel la îmbunătățirea calității procesului de învățare și la dezvoltarea unor competențe esențiale pentru secolul XXI [9, p. 30-41].

Factorul prioritar în educația pentru valori a fost şi va rămâne sistemul de instruire şi educaţie prin intermediul lecţiilor zilnice. Elevii de la treapta liceală trebuie să conştientizeze şi să resimtă esenţa dezvoltării umane prin valori autentice şi spirituale ale societăţii. Conştientizarea să fie mai apoi transpusă în acţiuni şi fapte. Activităţile didactice pot să ia forme foarte diverse. Trebuie reținut faptul că metodele în educația pentru valori nu sunt niște concepte simplificate. Predarea modernă în vederea realizării unei educații axiologice nu este limitată la o singură metodă, ci se combină 3-4 metode într-o singură secvență de învățare. Metodele în educația pentru valori sunt extrem de

variate, bazate pe experienţe: întâlniri cu alţi oameni, simularea sau interpretarea de roluri, dezbateri, ateliere culturale şi artistice, vizite tematice (muzee, centre culturale, prezentare şi discuţii, analiza mijloacelor media, analiza statistică, etc. Un rol deosebit în formarea obiectivelor menţionate pentru dezvoltarea valorilor îl au strategiile didactice de predare-învăţare: prelegere cu activităţi interactive, utilizarea filmelor didactice, mese rotunde, simulare de situaţii, analize de conţinut, studii de caz, problematizarea etc.

Activitățile nonformale devin tot mai mult un vector al promovării valorilor educaționale. Educația nonformală reprezintă un spațiu privilegiat al educației axiologice, întrucât oferă contexte flexibile, participative și experiențiale pentru interiorizarea valorilor. Mediul de rezidenţă al şcolii corelează, şi el, cu unul sau altul dintre domeniile artei. Astfel, și în țările vecine preferinţele elevilor se împart între mai multe domenii, aşa cum arată tendința generală. Școala oferă ocazii de a participa la evenimente culturale precum teatru, concerte, spectacole de dans, filme etc. Experienţele legate de vizitarea unor muzee, galerii, expoziţii, activităţi dedicate practicării artelor în clasă sau în afara şcolii, întâlniri cu artişti, prezentări despre diferite forme artistice, sunt menționate în rapoartele managerilor instituțiilor [6, p. 221-234].

Reieșind din abordarea teoretică a conceptelor valorilor fundamentale, europene, naționale pe care se întemeiază procesul educațional din Republica Moldova, propunem modalități de realizare transpuse în practica educaţională prin intermediul activităților nonformale pentru a le forma elevilor competenţe axiologice. În spiritul promovării valorilor naționale s-a desfășurat în cadrul Colegiului Național de Comerț al ASEM, Atelierul practic – aplicativ cu genericul: „Drama poporului basarabean reflectată în sursele istorice, literare și audio-vizuale”, având ca obiectiv să scoată în evidență drama poporului basarabean reflectată nu numai în documente istorice, texte literare, dar și prin intermediul secvențelor de film, spectacol, videoclip. Utilizarea surselor audio- vizuale a oferit posibilitatea elevilor să perceapă lumea cu totul diferit şi provocator. Vizionarea secvențelor video (spectacol, film, videoclip) a avut obiective și sarcini bine stabilite: prezentarea răspunsurilor la cadru de întrebări din algoritmul propus, discutarea rezultatelor în grupuri mici și alcătuirea rezumatului / produsului, pornind de la materialul suport. Utilizarea secvențelor au scos la iveală și alte modalități de a învăța istoria. Pe lângă noile informații și cunoștințe obținute după urmărirea secvențelor video, s-a constituit înțelegerea mai profundă a temei, pe dimensiunea sa globală și, într-un final, schimbările de atitudine față de subiect, exprimarea gândurilor și sentimentelor spontane generate, a trăirilor emoționale. Astfel, integrarea mijloacelor audio-vizuale în predarea istoriei și literaturii române are un impact pozitiv, fie ca o completare a instruirii, fie ca mijloc de învăţare, având un rol important în formarea şi dezvoltarea valorilor naționale. Sursele audio, inclusiv piesele muzicale, reprezintă mai mult decât un instrument de lucru, este cheia spre descifrarea valorilor culturale ale unei naţiuni.

Educația cinematografică pune accent pe utilizarea filmelor în cadrul procesului educațional, deoarece acestea îi conferă atractivității valoare în actul de predare-învățare, elevul trăiește intensitatea emoțiilor. „ Adevărurile nu mor - o lecție de istorie altfel”- așa și-au intitulat proiectul o echipă de profesori de la Colegiul Național de Comerț al Academiei de Studii Economice din Chișinău care au organizat proiecția filmului „Siberia din oase” pentru câteva sute de studenți. Comunitatea elevilor CNC al ASEM au avut ocazia să vizioneze și să trăiască emoția unei lecții de viață, vizionând filmul cutremurător „Siberia din oase”. Elevii-spectatori au simțit emoții profunde din moment ce au apărut copii pe ecran. Soarta nemiloasă nu i-a trecut cu vederea nici pe ei. Strigătele de durere ale protagoniștilor au pătruns în sufletul privitorilor, încât s-a produs un efect paralel: lacrimile șiroiau atât pe chipurile copiilor de pe ecran, care au prezentat ororile trăite, cât și a celor din sala de spectacol, deja din secolul al XXI-lea, care și-au completat cunoștințele cu noi informații, învățând o lecție de istorie. Pentru a clarifica orice ambiguități și pentru a completa impresia despre film cu alte informații interesante, la sfârșitul filmului, când starea afectivă a trecut orice așteptare, spectatorii au avut deosebitul prilej să dialogheze cu cei care au creat acest film: Leontina Vatamanu, regizoarea filmului „Siberia din oase”, Virgil Mărgineanu, producătorul filmului și Președintele Uniunii Cineaștilor, Zinaida Bolea, conferențiar universitar, doctor în psihologie, care a apărut pe ecran în timpul vizionării filmului. Cu deosebite afecțiuni, îndemnăm să vizionați interviurile pe pagina Colegiului Național de Comerț al ASEM.

Constatăm că diseminarea schimbului de bune practici și colaborare între cadrele didactice din instituțiile de învățământ tehnic, prin abordarea interdisciplinară, orientată pe promovarea și dezvoltarea interesului elevilor pentru cunoașterea valorilor naționale, își are o eficiență sporită. Un șir de activități au fost realizate prin lansarea Proiectelor educaționale cu caracter comunitar: „ Eroii nu mor niciodată”, „ Oamenii de lângă noi”. Conferințe, mese rotunde, ateliere, dezbateri s-au desfășurat la diferite etape ale acestora ca, de exemplu: Conferința Științifico-Literară Națională cu titlul *„Spiritul plurivalent al lui Dimitrie Cantemir”,* Conferința Națională cu genericul „*Din negura de vremi apar chipuri de eroi”.* Masa rotundă cu tema: *„Străzile vorbesc- 5 minute de istorie”* a fost un prilej de interacțiune între participanți, diseminare a experienței și cunoștințelor din domeniu. Străzile: Petru Rareș, Mitropolit Bănulescu Bodoni, Nicolae Titulescu, Alexei Mateevici, bulevardul Grigore Vieru, stradela pietonală Eugen Doga din Chișinău, strada Unirii și strada Vasile Mahu din or. Orhei, strada Mihalcea Hâncu din or. Hîncești au fost în atenția elevilor prezenți la activitate. Este de remarcat că pe parcursul a 3 ani au derulat diverse activități în cadrul proiectelor și au oferit o oportunitate unică elevilor și profesorilor din cele patru instituții de învățământ profesional tehnic: Colegiul Național de Comerț al ASEM, Centrul de Excelență în Medicină și Farmacie, Centrul de Excelență în Construcții și Colegiul Politehnic din Bălți „Raisa Pocalo”, de a reflecta

asupra modului în care putem deveni cu toții ambasadori ai culturii noastre, prin inițiative simple, dar semnificative. Fie că este vorba de promovarea meșteșugurilor tradiționale, păstrarea poveștilor locale sau organizarea de evenimente care celebrează patrimoniul, fiecare gest contează. Valorile naționale au fost prezentate de către elevi prin comunicări științifico-literare, joc de rol raportate la istorie, la tradițiile autohtone. Printre produsele elevilor s-au regăsit: interviuri, recenzii digitale și booktral-uri. Produsele elaborate au scos în evidență activitatea de cercetare a autorilor, competențele digitale, de dezvoltare personală, socială și de a învăța să înveți, competențele civice.

Prin antrenarea elevilor în diverse activități nonformale, dezvoltăm valori: adevărul, cooperarea, solidaritatea, limba, istoria, cultura. Menționăm, în acest sens, participarea elevilor în Proiectul „Adevăruri despre trecut” în cadrul Proiectului Transfrontalier de parteneriate „Educație online fără hotare”. Ca aspect aplicativ, membrii echipelor „Tinerii Cercetători”(elevi ai CNC al ASEM) și elevii echipei partenere „LITIST” din Arad, Vrancea (România) s-au implicat în activități de cercetare, într-un format larg, inclusiv în cadrul proiectelor STE(A)M, având drept scop valorificarea surselor istorice, literare și audio -vizuale ca oportunitate pentru studierea subiectelor la istorie și literatură română. Fotografii din cadrul activităților au fost plasate în albumul foto GOOGLE, iar produsele au fost expuse în cartea digitală Booc Creator. Elevii s-au întâlnit virtual. Echipele și-au împărtășit realizările din cercetarea proprie în baza unor surse științifice, creând propriul produs digital, au cercetat și au elaborat prezentări cu suport multimedia. Elevii au fost jurnaliști de suces unde au intervievat supraviețuitori ai foametei și deportărilor, au realizat videouri, demostrând abilități nu numai istorice, dar și lingvistice la rubrica colaborare transfrontalieră. Ei au constatat că drama poporului român s-a manifestat pe ambele maluri ale Prutului în perioada stalinistă. Un feedback al proiectului vine să demonstreze și impresiile elevilor, ca, de exemplu: coeziune și spirit de echipă, armonie și identitate de neam, unirea prin proiecte de colaborare etc.

Concluzii

În concluzie, formula *valorilor fundamentale, europene și naţionale,* constatăm că metodele în educația pentru valori și prin valori sunt extrem de variate, așa cum au fost arătate în studiu. Valorile pot integra diverse conţinuturi, activităţi didactice sau extradidactice. Respectul faţă de valorile naţionale şi educarea elevilor în spiritul identităţii şi unităţii naţionale reprezintă unul din obiectivele prioritare pentru cadrele didactice în cadrul desfăşurării procesului educaţional, cunoaşterea şi însuşirea valorilor este reperul fundamental al umanizării personalităţii şi al dezvoltării potenţialului său creativ, psihologic şi social. Activitățile nonformale reprezintă un instrument eficient de promovare a valorilor educaționale, contribuind la realizarea educației integrale și de calitate. Ele asigură continuitatea și interdependența dintre educația formală, nonformală și

informală, susținând formarea competențelor axiologice necesare adaptării individului la societatea contemporană. Toate activitățile nonformale îşi au misiunea şi importanţa lor, ele sunt cheia spre descifrarea valorilor unei națiuni.

Bibiografie:

1. CAPRENTIER, J. și LEBRUN, F. *Istoria Europei*. București: Humanitas, 1997. 583 p. ISBN 973-28-0789-X.
2. CONSTANTINIU, F. *O istorie sinceră a poporului român*. București: Univers Enciclopedic, 1997. 587 p. ISBN 973- 9243-07-X.
3. DUMITRESCU, D.; M. MANEA și M. POPESCU. *Culegere de surse istorice. Lumea contemporană*. București: Nomina, 2014. 224 p. ISBN 978-606-535-666-1.
4. PARASCHIV N. și CRISTEA N. *Europa Contemporană. Sinteze de istorie pentru clasa a XI-a.* București: All Educational, 2008. 107 p. ISBN 978-973-684-691-5.
5. Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți. *Ghid metodologic și suport de curs Educație interculturală pentru viitorii pedagogi*. Chișinău: Centrul Educațional „Pro Didactica”, 2020. Disponibil:https://mecc.gov.md/sites/default/files/ghid_eic_balti_ro.pdf (Accesat 2026-12-01)
6. COSUMOV, M. și Gh. NICOLAESCU. Sistemul de evaluare în educaţia nonformală din ţările vecine ale Republicii Moldova. În: *Educaţia de calitate în contextul provocărilor societale*: Materialele conferinţei ştiinţifice cu participare internaţională, 21 octombrie 2022. Culegere de rezumate. Chişinău: UPS „Ion Creangă”, 2022, pp. 221-234. Disponibil: http://dspace.usarb.md:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/6223/Cosumov_Sistemul.pdf?sequence=1&isAllowed=y (accesat 2026-12-01)
7. CRISTEA, S. Educația de calitate: obiect de studiu specific al pedagogiei. În: *Educaţia de calitate în contextul provocărilor societale*: Materialele conferinţei ştiinţifice cu participare internaţională, 21 octombrie 2022. Culegere de rezumate. Chişinău: UPS „ Ion Creangă”, 2022, pp. 15-20. Disponibil: :https://conferinte.stiu.md/sites/default/files/evenimente/volum%20conferin%C8%9B%C4%83_final.pdf (Accesat 2026-12-01)
8. CUŞCĂ, V. Unele particularităţi în evoluţia valorilor politice, educaţionale şi juridice în Grecia antică şi în perioada contemporană. In: *Educaţia în spiritul valorilor naţionale şi universale din perspectiva dialogului pedagogic*: Lucrările Simpozionului științific internațional, ediția a 2-a, 27-28 martie 2020. Culegere de studii. Chişinău: UPS „ Ion Creangă”, 2020, pp. 96-105. ISBN 978-9975-3452-6-2. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Volum_Simpozion_2020_UPS_Creanga.pdf[accesat 2026-12-01].

9. MUNTEANU, T. Educația nonformală: o tranziție dinspre teorie către aplicabilitate în contextul educațional. În: *Educația și învățământul extrașcolar: elemente de convergență formal-nonformal*: conferința științifică cu participare internațională în domeniul învățământului extrașcolar, ediția a 3-a, 6-7 decembrie 2024. Chișinău: CEP USM, 2025, pp. 30-41. ISBN 978-9975-62-863-1. Disponibil: https://msuir.usm.md/server/api/core/bitstreams/328b5b38-f8e9-4273-bbd9-27ba703f9c89/content (Accesat 2026-13-01)
10. SUVAC, S. Analiza manualelor de istorie din Republica Moldova şi Romania privind promovarea valorilor naţionale, europene şi universale. În: *Educaţia în spiritul valorilor naţionale şi universale din perspectiva dialogului pedagogic*: lucrările Simpozionului ştiinţific internaţional, ediţia a II-a, 27-28 martie 2020. Culegere de studii. Chişinău: UPS „Ion Creangă”, 2020, pp. 371-381. ISBN 978- 9975-3452-6-2. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Volum_Simpozion_2020_UPS_Creanga.pdf (Accesat 2026-12-01)
11. URSU, V. Valorile şi competenţele culturale în Curriculum şi manualele de „Educaţie civică” pentru liceu. In: *Cercetarea şi valorificarea patrimoniului naţional şi universal în învăţământul preuniversitarl*, 22-23 aprilie 2016. Culegere de studii. UPS „Ion Creangă”. Chișinău, 2016, pp. 122-131. ISBN 978-9975-46-291-4. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Patrimoniul_in_invatamintul_preuniversitar_UPS_2016.pdf (Aaccesat 2026-12-01)
12. GUŢU, V. Educația formală, nonformală și informală: delimitări și puncte de tangență. *Univers Pedagogic*. 2020, nr. 2(66), pp. 14-20. ISSN 1811-5470.
13. PÂSLARU, V. Valoare și educație axiologică: definiție și structurare. *Didactica Pro*. 2006, nr. 1 (135), pp. 3-8. ISSN 1810- 6455. Disponibil: https://www.prodidactica.md/revista/Revista_35.pdf (Aaccesat 2026-12-01)